

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE/ DIPLOMOVÉ PRÁCE (Posudek oponenta)

Práci předložila studentka: Faten Abdulla

Název práce: Islámská jurisprudence menšin

Oponent práce: Mgr. Václava Tlilí

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Podle autorky je cílem *především osvětlit, do jaké míry tato skupina muslimů čelí problémům, jak a na jakém základě tyto problémy řeší a jaký dopad mohou mít na jejich náboženskou identitu i vztah, sounáležitost a přínos pro širší společnost*. Tento cíl byl podle mého názoru zdárně naplněn a prezentované výsledky jsou vnitřně konzistentní. Chybí mi ovšem přesné zacílení o jakou *skupinu* jde? Píšete o muslimech v sekulárním světě; to je hodně obecný pojem – do jaké míry jste chtěla postihnout situaci v ČR, anebo jinde na Západě? Píšete, že budete vycházet z vlastní zkušenosti a zkušeností v muslimské komunitě, s jejíž situací jste obeznámena – opět je to velmi obecně podáno; s jakým okruhem zkušeností má čtenář Vaší práce počítat? Tématem práce jsou muslimové na Západě, Vaše zkušenost je tedy z vícero zemí? Nebo jen z ČR? Nebylo by příhodnější zaměřit práci jen na muslimy v ČR, aby bylo dostatek prostoru tematiku patřičně rozvinout? Nerozuměla jsem části *jaký dopad mohou mít (problémy) na vztah, sounáležitost a přínos pro širší společnost*. Význam věty si domyslím, ale jistě by to šlo formulovat srozumitelněji. I přesto je Vaše práce příjemnou sondou do života muslimů na Západě a dobře seznamuje se základními problémy, na které v tomto regionu naráží.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporционаlita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

V úvodní části DP autorka dobře vysvětluje okolnosti vzniku judikatury muslimských menšin. Vzhledem k obsahu práce bych však navrhovala změnit její název, popř. přidat podnázev, který by záměr práce lépe vystihoval. Sama jsem byla v očekávání spíše Vašeho pohledu na metodologii této právní nauky a její analýzu např. v kontextu ČR. Doporučovala bych rovněž čtenáře seznámit s odkazy na texty Júsufa al-Qaradáwího - přeci jen stál u zrodu této právní doktríny; v práci ho zmiňujete na 3 místech, to je chvályhodné, ale odkaz na jeho literaturu v pramenech postrádám. Oceňuji rovněž zmínku o ší'itském učenci Sístáním a odkazy na jeho obecná doporučení, která mohou být v souladu s „oběma tábory“.

Obsahově práce dobře vystihuje nejčastější situace, na které muslimové na Západě naráží; snad by čtenář však mohl být lépe seznámen se skutečností, že stěžejním teoretickým východiskem pro vydávání konkrétních fatew je porozumění povaze konkrétní společnosti, ve které se muslimové nachází, tj. není vhodné, aby pro muslimy v ČR vydával fatwy někdo, kdo zdejší společnost/podmínky nezná (sama píšete o *specifických potřebách muslimů*). To je skutečný problém, protože zdejší muslimové se mají někdy tendenci odkazovat na islámské autority hovořící o islámu na Západě, ale žijící v naprosto odlišných podmínkách. Zároveň ani členové západních islámských center nemají právní kompetence k vydávání právních rozhodnutí. S kým tedy muslimové své otázky řeší, tj. jací odborníci na islámské právo jim v jejich konkrétních podmínkách nejvíce konvenují? Myslím, že je to velmi zajímavá otázka k zamyšlení a možná i dalšímu výzkumu; není to tak, že evropští/američtí odborníci na islám budou právě muslimům v Evropě a jinde na Západě bližší? Jaké jsou významné islámské instituce, o které se muslimové na Západě mohou s touto problematikou opírat? Netrpí muslimové na Západě nedostatkem náboženských autorit, kt. by se jejich problematikou relevantně zabývali? Píšete, že *k vytváření tohoto nového práva se dnes zapojuje velké množství současných světových muslimských učenců a intelektuálů*; je možné zjistit, kdo to je? Je např. organizace publikující na stránkách yaqeeninstitute.org relevantní? Je evidentní, že se v problematice solidně orientujete a zpracování těchto otázek by bylo jistě ku prospěchu Vaší práce. Dále píšete: *Jsou to převážně hospodářské, sociální a ekonomické záležitosti, které jsou často v rozporu s islámským právem šari'a* – šari'a se ale nerovná islámské právo; správné vysvětlování pojmů

by práci dodalo na její odbornosti. Pro zpracování diskutovaného tématu byly vybrány adekvátní zdroje; chybí mi ovšem přehled dosavadních výzkumů, který by odpovídajícím způsobem interpretoval současné poznatky.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Přikládám seznam několika drobností, které by si podle mého názoru zasloužily autorčinu pozornost a případnou úpravu:

Odkazy na použité zdroje jsou na některých místech nekompletní a nejsou v souladu s územ (např. DVOŘÁK, J. Analýza tržní příležitosti pro produkty halal ve vybraném internetovém obchodě – chybí odkaz na stranu; co znamená formát 132-145 s.?; Al-buchári: Sahih – 6768 – odkaz v takovém formátu je nedostačující). Nejsem si také zcela jista jak naložit s odkazováním na *vlastní zkušenost*; zřejmě by bylo vhodnější vysvětlit Vaši zkušenost v textu detailněji, aniž byste musela vkládat ppč.

Nepřesná transliterace: *Mohammed* – *Muhammad*; *alaqaliját* – *al-aqalliját*; „mádhún šar‘í“ – *ma‘dhún šar‘í*; v Sunně – proč velké S?; Abú Hurejrá – proč dlouhé á?; směrem ke „Ká‘bē“ – *ka‘bē*; al-Qurtubi – al-Qurtubí; s.13 – pouze v tomto případě je ve slově „halál“ pod neznělou faryngální frikativou tečka – proč není sjednoceno v celém textu?; někdy píšete *qibla*, jindy anglické *qiblah*; *majsir* – *majsir*; někdy píšete *korán*, jindy *Korán*

s.2 – opakování stejných slov (řeší, řešení; v západních zemích, v těchto zemích..); *Sahih od al-Bucháriho* – sbírka Sahih al-Buchári

V práci je řada nepřesných jazykových konstrukcí, např. s.5 – *Ve čtvrté kapitole jsou rozebrány principy islámské charity, její význam a způsoby, jak je může muslimská minorita na „západě“ charitu vykonávat*; s.7 – *Proto jedí různá jídla a pijí různé nápoje, které si přejí*; s.12 – *Pro šiiť jsou zakázané*;

Doporučila bych sjednotit podobu arabských slov, na některých místech jsou kurzívou a zároveň s uvozovkami (např. „*idžtihád*“, „*halál*“), jinde bez jakéhokoliv zvýraznění (mahr, wálí).

frikativa – frikativa

tawhíd a faná‘ – konec božského pohlcení??

Na několika místech píšete, že *Alláh v Koránu jasně uvedl..* ne vždy ty zmíněné verše jsou ale jasné (např.2:219 „*Dotazují se tě na víno a na hru majsir. „V obou z nich je pro lidi hřích těžký i užitek, avšak jejich hřích je větší než užitek.*“ – myslím, že zrovna tento verš by vydal na celou studii)

s.11 – pravidla porážky by si zasloužila samostatnou podkapitolu; čisté jídlo – možná lépe ‘rituálně čisté’, anebo ‘vhodné ke konzumaci z hlediska náboženského přesvědčení muslimů’; co znamená *krev je pro muslimy nečistá?*; chybí zde odkaz na Transvaalskou fatwu – o co v ní šlo?; tematiku konzumování masa z rukou Lidu knihy bych opět nechala jako samostatnou podkapitolu, stejně tak tematiku lovné zvěře a mořských živočichů. Práce obsahuje řadu překlepů a zasluhovala by opětovnou zevrubnou kontrolu ze strany autorky.

s.12 – *pro sunnitské muslimy hanafijské právní školy jsou naopak měkkýši označováni jako „makrúh“* - chybí odkaz.

Odkazy na literaturu někdy jakoby ‘visí ve vakuu’ - např. ppč 31, ppč 131, ppč 156

s.16 – proč v posledním odstavci věta začíná z vakua? (*že alkohol je zakázán a spadá do kategorie hříchu, pokud je konzumován úmyslně.*); *Bůh muslimům zakázal vše, co škodí mysli, tělu a mizám síly.* – copak je ta miza síly?; *Nicméně, mnoho muslimů věří tomu, že použití jakékoliv formy alkoholu bylo vždy zakázáno a odkazují se na tento verš z Koránu: „Vy, kteří věříte! Nepřibližujte se k modlitbě, jste-li opilí, dokud nebudete vědět, co říkáte; a nekonejte ji, jste-li znečištěni polucí...“* – to má být argument pro zdržení se alkoholu?

s.18 – Dr. Muzammila Siddíqí – je to muž Muzammil

s.19 – *V islámu se většina každodenních úkonů dělá pravou rukou, a naopak levá ruka je ruka satana, a tak tím pádem všichni muslimové jsou povinni jíst jídlo pravou rukou, aby se odlišili od satana, který jí levou rukou, a aby ctili pravou ruku nad levou.* – příliš dlouhé souvětí a zároveň pro nezasvěceného čtenáře nikoliv zcela pochopitelné; Umar ibn Salamah – anglická transliterace;

s.20 – během měsíce „*Ramadán*“ – proč ne během měsíce Ramadánu?

s.21 – *Praktikování islámského životního stylu v nemuslimských zemích je pro muslimy někdy obtížné, a to obzvlášť při uplatňování svých náboženských hodnot.* – tato informace má zaznít v úvodu; s.21 – cílem Ramadánu je primárně dosažení bohabojnosti -

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ)

s.22 – *Dnes vidíme, že největší uplatňování islámských pravidel je v zemích, ve kterých je velká muslimská komunita, např. v USA, UK, Francii či Německu, protože zde existují různé zdroje „halál“ produktů jako jsou supermarkety, trhy, či restaurace a tím pádem pro ně není obtížné implementovat islámské stravovací zákony* – není to trochu zavádějící informace?

s.23 – *..protože v islámu jsou jakékoliv předmanželské vztahy zakázány a striktně trestány* – chápu Vaši myšlenku, bohužel tato jednoznačná informace bez dalšího komentáře působí opět zavádějícím dojmem

s.23 - Z toho důvodu jsou veškeré předmanželské romantické představy mladých muslimů nábožensky a společensky nepřipustné – to je zase velmi striktně řečeno a odsouzeno.. Romantika z pohledu muslimů a nemuslimů se ale může lišit, zároveň píšete, že Vaše práce má antropologický nádech, proto bych podobné myšlenky nepředstavovala tak jednoznačně a stroze

s.24 - Obřad neboli „*Nikáh*“ – proč velké N?;

s.27 - polygamie⁸⁶. – špatný formát odkazování

s.28 - Podle koránského verše, který říká – ten verš sám to neříká..

s.29 – pronájem dělohy??

s.31 – *máhirim* – *mahárim*

s.34 – odkazy na BBC jsou v tomto formátu nedostačující

s.35 - Muslimští rodiče často hostí „*aqíqa*“ u nich doma – zvláštní obrat.. Nelze slovo nahradit lépe českým výrazem, např. oslava narození dítěte?

s.38 - „*mahr*“, které bylo určeno – lépe 'který byl určen'

s.40 - Koránský příběh – není důvod pro velké K

s.42 - Islám je bohatý na téma smrti – zajímavě řečeno..

s.45 – česká republika – Česká

s.46 – časté užívání slova 'konvenční' - je potřeba hledat synonyma

s.56 - Šejch Saqr Atíyáh – kombinace českého/anglického přepisu – proč není sjednocen přístup napříč prací?; (Al-Bucháří; Muslim – Sahíh) – nedostatečný odkaz

s.57 - dá se „*zakát*“ + posílí se rodinné vztahy - + asi do práce nepatří, ale jinak velmi zajímavé informace

s.61 - co je aranžmá v táborech žadatelů o azyl?

V Resumé máte nepřesně termíny "*idjtihad*"; *Fiqh al-Aqalliyyat* a následně "*Fiqh alaqaliyyat*".

Dále upozorňuji na nesprávné užívání čarek ve větách a přehnané užívání slova 'tak' a podobných v celém textu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Celkový dojem z diplomové práce je pozitivní, především adresuje aktuální a oborově velmi přiléhavé téma. Práce má logickou strukturu a dosažená zjištění prezentuje vcelku přesvědčivě, přestože obsahuje gramatické a stylistické nedostatky. Text je z hlediska obsahového i formálního bez zásadních pochybení, je úplný a má jasnou strukturu. Rovněž kladně hodnotím, že se autorka rozhodla zpracovat téma, které je jí blízké a má k němu sama co říci. Velmi čtivým způsobem je popisována zvláště muslimská praxe rozdávání ze svého majetku a pohřbívání.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Existují další relevantní oblasti, které nebyly ve Vaší práci zmíněny?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):
velmi dobře

Datum: V Praze 25/5/2023

Podpis:

